

K.R.
IGNATIUS

KAJAANIN
YLEINEN
SAIRAALA

TOIM. JARMO KURONEN

K. R. IGNATIUS

KAJAANIN YLEINEN
SAIRAALA

TOIMITTANUT JARMO KURONEN

K. R. IGNATIUKSEN MUISTELMIA
KAJAANIN YLEISESTÄ
SAIRAALASTA

JA

G. ENWALDIN ARTIKKELI
KAJAANIN VANHIMMISTA
SAIRAALOISTA

TOIMITTANUT JARMO KURONEN

© 2025 Jarmo Kuronen

Kuvaliitteen valokuvien tekijänoikeudet:

© 2025 Kainuun Museo

Graafinen suunnittelu: Jarmo Kuronen

ISBN: 978-952-80-9830-0

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

Julkaisu on kirjoitettu puhtaaksi keväällä 1982 Irma Vartiaisen lainaamasta käsikirjoituksen valokopiosta, josta se on kirjoitettu uudelleen puhtaaksi 2025.

SISÄLLYSLUETTELO

Toimittajan esipuhe	7
Foreword by the editor	10
K. R. Ignatiuksen muistelmia Kajaanin yleisestä sairaalasta	13
G. Enwaldin artikkeli Kajaanin vanhimmista sairaaloista	73
Kirjoittajat	82
Teoksessa mainittuja henkilöitä	87
Joitakin Ignatiuksen käyttämiä termejä	98
Kuvaliite	100
Lähteet	136

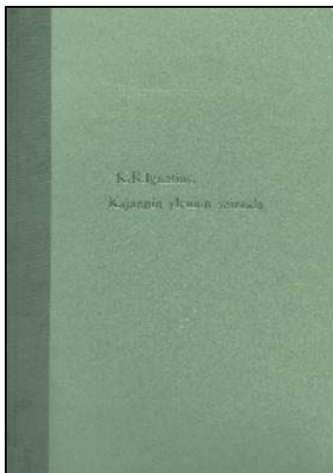
TOIMITTAJAN ESIPUHE

On kulunut sata vuotta siitä, kun Kajaanissa tuolloin parikymmentä vuotta työskennellyt kirurgi Kaarlo Reinhold Ignatius jätti Kainuun kansan ja siirtyi ylilääkäriksi Mikkelin lääninsairaalaan. Tämä Kaarlo Reinhold Ignatiuksen muistelmateos on mainittu useissa yhteyksissä sekä Ignatiuksen suvun piirissä että Kajaanin historiakirjoituksissa. Teosta on säilynyt tiettävästi vain yksi kappale ja se sijaitsee Kainuun Museossa. Se löytyy myös nimeltä mainittuna Finna-tietokannasta. Sitä kautta pääsin teoksen jäljille kirjoittaessani Ignatiuksen elämänkertaa ”*Taidolla ja sydämellä – kirurgin elämä*”, joka ilmestyi vuonna 2024.

Alkuperäinen K. R. Ignatiuksen muistelmateos on ollut tilaustyö, jonka kirjoittaminen muiden töiden ohella sodanjälkeisessä Suomessa on ilmiselvästi ollut Ignatiukselle ponnistus. Tilaaja Sivi Sännälä oli ilmeisesti antanut tilauksensa jo vuosia aiemmin, jolloin Suomessa oli jatkosota ja Ignatius oli enemmän kuin täystyöllistetty, toimiessaan varsinaisen jo saavutetun eläkeikänsäkin jälkeen edelleen kirurgina sekä Mikkelin lääninsairaalan ylilääkärinä. Talvi- ja jatkosotien aikana sairaala toimi 17. sotasairaalana.

Tämän kirjan alkuperäinen käsin kirjoitettu versio on kadonnut, ja tämän kirjan teksti on siis kopion kopio.

Tästä syystä on hyvä muistaa, että jokainen kopiointi voi lisätä virheiden mahdollisuuksia.

K. R. Ignatiuksen teoksen Kainuun Museossa säilytettävän kappaleen kansi. Kuva Jarmo Kuronen.

Ignatiuksen tekstissä mainitut valokuvat ovat osin kadonneet. Sen sijaan Kainuun Museon valokuva-arkistosta löydettiin 35 ennen julkaisematonta, osin Kaarlo Ignatiuksen itsensä ottamaa kuvaa vuonna 1910 valmistuneesta arkkitehti Magnus Schjerfbeckin suunnittelema Kajaanin yleisestä sairaalasta, sen henkilökunnan työtehtävistä ja osin potilaistakin. Kuvat julkaistaan nyt tässä teoksessa sen lopussa olevassa kuvaliitteessä. Valokuvat on yhtä lukuunottamatta otettu 1910-luvulla. Sadan vuoden tietosuoja-lainsäädäntö täyttyy siis näiltä osin. Muu kirjan kuvitus on poimittu aiheesta koskettavista Kainuun

Museon, Tiedemuseo Liekin, Åbo Akademin, Valkeakosken museoiden ja Museoviraston sekä Ignatiuksen suvun valokuva-arkistoista. Niiden lähteet on mainittu. Joistakin kirjassaan Ignatiuksen mainitsemista henkilöistä olen laatinut loppuun erillisen liitteen, joka voi olla lukijalle hyödyllinen.

Sydämellinen kiitos kaikille tahoille, jotka ovat olleet tukemassa tämän kirjan kirjoittamista. Erityiset kiitokset professori emeritus Jaakko Ignatiukselle, taiteilija Heli Saarnelle, kirurgi Risto Ignatiukselle sekä museonjohtaja Tapanin Lintulalle, museoassistentti Ville Penttiselle ja palvelusihteeri Ritva Kinnuselle Kainuun Museosta kuten myös museoamanuenssi Katariina Pehkoselle Tiedemuseo Liekistä. Toivon, että tämän kirjan saavutettavuuden kautta voidaan auttaa hahmottamaan sitä yksilönäkökulmaa, mikä vallitsi sata vuotta sitten, kun kirurgi K. R. Ignatius vuonna 1925 päätti työuransa Kajaanissa. Kirja ei ole täydellinen näköispainos, mutta teksti, väliotsikoinnit ja kappalejako ovat alkuperäiset esipuhetta lukuun ottamatta. Alkuperäisessä versiossa oli mukana myös Enwaldin artikkeli kuten tässäkin.

Mikkelissä 29.10.2025

Jarmo Kuronen

FOREWORD BY THE EDITOR

It is the 100th anniversary since surgeon Kaarlo Reinhold Ignatius, who had operated in Kajaani, Northern Finland, left the people of Kainuu and started as the doctor in charge at the Mikkeli County Hospital, Eastern Finland. This Ignatius' memorial publication has been quoted on several occasions, both among his family members and in historiographical publications. Only one piece of this book has remained in the Museum of Kainuu. It is mentioned only by name in the Finna database. That was how I could find the clue of it, when I wrote the biography of chief surgeon K. R. Ignatius, named “*With skills and heart – the life of a surgeon*” that was published in 2024. This original publication by Ignatius has been an order. The writing process clearly has been an effort for the author. Mrs. Sivi Sännälä had already given the order several years before, when Finland was at war and Ignatius was extremely overloaded. Ignatius, despite his retirement age, still operated as a surgeon and also as the chief of the war hospital. The original handwritten version of the book has disappeared, which means that this book is a copy of a copy. Therefore, it is understandable that this can increase the frequency of mistakes.

"Kajaanin yleinen sairaala" on kirurgi Kaarlo Reinhold Ignatiuksen (1876–1953) laatima muistelmateos, jossa hän kertoo itse vuosistaan toimiessaan Kajaanin kaupunginlääkärin, sairaalalääkärin ja linnanlääkärin tehtävissä 1906–1925. Kirurgin tehtäviensä ohessa hän toimi myös hammaslääkärinä, jäsenenä terveyslautakunnassa sekä monissa muissa tehtävissä. Merkittävimpiä uudistuksia oli uuden sairaalan rakentaminen Kajaaniin vuonna 1910. Ignatiuksen alkuperäinen kappale on kadonnut, mutta sen ainoa kopio on löytynyt Kainuun Museon kokoelmista. Kirja sisältää myös Gustaf Wilhelm Enwaldin (1861–1936) muistelmia Kajaanin ensimmäisistä sairaaloista alkaen 1600-luvulta. Kirjassa on myös liitteenä osin aiemmin julkaisemattomia 1910-luvulla otettuja valokuvia sairaalasta.

ISBN 9789528098300

